

Coronacrisis en de btw: voorkomen is beter dan genezen (2)

BTW-bulletin 2021/48

In *BTW-bulletin 2020/82* heb ik aandacht gevraagd voor de inzet van btw-regelgeving in het kader van de coronacrisis. Het huidige overheidsbeleid is vooral gericht op stimulerings- en verzachtende maatregelen op de korte termijn, zoals het btw-nultarief op mondkapjes. Kijk je naar de lange termijn dan rijst de vraag welke btw-maatregelen bijdragen aan een gezondere samenleving die minder vatbaar is voor wereldwijde pandemieën. Zowel het btw-tarief als btw-vrijstellingen kunnen worden ingezet om als overheid gezonde producten en diensten te promoten. Hierna ga ik in op de recente ontwikkelingen na het verschijnen van mijn eerste bijdrage.

Hoe de btw op de korte termijn de coronalasten verlicht

Naast het nultarief voor de levering van mondkapjes heeft de Staatssecretaris van Financiën per 21 december 2020 besloten tot een uitbreiding van de goedkeuring om tijdelijk geen btw te heffen op de levering van bepaalde zelftestkits en de levering en het testen met bepaalde COVID-19-testkits (Besluit noodmaatregelen coronacrisis; dit besluit wordt met enige regelmaat qua duur verlengd en aangepast). Het bijkomend voordeel van een btw-tarief van 0% is dat de voorbelasting nog steeds in aftrek gebracht mag worden. Verder geldt sinds 16 maart 2020 een vrijstelling voor het ter beschikking stellen van medisch personeel. Het is belangrijk dat deze vrijstelling er is, omdat zorginstellingen die personeel inlenen in principe geen btw kunnen verrekenen en de btw daarom kostprijsverhogend werkt. Om de noodzakelijke inzet van zorgpersoneel te waarborgen en de extra administratieve en financiële lasten voor zorginstellingen weg te nemen, heeft het kabinet de regeling versoepeld. Daarmee kan de heffing van btw achterwege blijven als alleen de brutoloonkosten in rekening worden gebracht en met het uitlenen van personeel verder geen winst wordt beoogd of wordt gemaakt. Een andere mooie ontwikkeling is dat sportscholen 9% btw kunnen berekenen op online sportlessen. Het verlaagde tarief mogen ze toepassen tot het moment dat de verplichte sluiting die geldt vanaf 16 december 2020 wordt opgeheven. Om ondernemers op korte termijn meer ruimte te geven, heeft de Belastingdienst bijzonder uitstel van betaling gegeven voor belastingschulden. De belastingen waarvoor dit bijzondere uitstel geldt, waaronder btw, hoeven dus niet vooraf te worden betaald. Uitstel betekent vooralsnog geen afstel. Voormalig Minister van Financiën Jeroen

Dijssebloem heeft daartoe wel een oproep gedaan om te voorkomen dat veel ondernemers na de crisis alsnog in de problemen komen of zelfs omvallen. Op 25 februari 2021 (zie TaxLive) heeft demissionair Staatssecretaris van Financiën, Hans Vijlbrief, aangegeven dat van geheel of gedeeltelijke kwijtschelding van belastingen nog geen sprake zal zijn. De ruimte die dan ook geboden zou worden is de terugbetaalverplichtingen te verschuiven van 1 oktober 2021 naar een later moment. Daarnaast wordt in overweging genomen de maximale afbetalingstermijn ruimer te zetten dan drie jaren. Ook zou de invorderingsrente (thans 0,01%) langer verlaagd kunnen worden. Al met al een goede handreiking van de Belastingdienst naar de ondernemers. Volgens de laatste berichtgeving, medio maart, staat er een totale belastingschuld uit van naar schatting 16 miljard euro. Gedeeltelijke kwijtschelding acht ik uiteindelijk onvermijdbaar. Daar zal denk ik in de toekomst nog veel discussie over worden gevoerd.

De inzet van btw bij gezond leven als het nieuwe normaal

Uit de hoek van de gezondheidszorg wordt het belang van een goed immuunsysteem benadrukt. Als iedereen een gebalanceerde en gevarieerde voeding tot zich neemt, kan het immuunsysteem doorgaans op eigen kracht aanvallen van buitenaf afslaan. Gezonde voeding is vaak duurder. Zet dit af tegen de prijs van snelle en vette producten en de keuze voor de laatste categorie is snel gemaakt. Wie voor een gezonde levensstijl kiest, kiest daarvoor ook voor een ander prijskaartje. Hierdoor wordt een wig gedreven tussen enerzijds de grootverdieners en anderzijds iemand met een kleine beurs. Hierdoor zijn de gezondheidskansen in Nederland ongelijk verdeeld. Een bevestiging hiervan lees je in het recent verschenen rapport van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS publicatie april 2021). Het verschil zit hem niet alleen in het aantal geleefde jaren, maar ook in de kwaliteit van ervaren gezondheid van circa 15 jaar verschil. Op het terrein van de gezonde voedselomgeving is volgens de Raad om die reden wetgeving nodig. Mensen die kampen met chronische stress, schulden en armoede zijn minder in staat tot het maken van gezonde keuzes. De Raad adviseert dat er heldere wetgeving komt om een aanbodoverschot van en reclame voor ongezond eten te weren. Op lokaal niveau pleit de Raad voor meer mogelijkheden om een teveel aan fastfood-winkels en snackbars te weren. Op landelijk niveau pleit de RVS voor het invoeren van een suikertaks, een verbod op verleidelijke reclames die aanzetten tot ongezond eten en een verlaging van de btw op gezonde voedselproducten zoals fruit en groenten zodat alternatieven voor ongezond voedsel betaalbaar worden. Ik verwijs ook nog naar het artikel van immunoloog dr. ir. Carla Peeters met de titel 'Het versterken van het immuunsysteem is veel effectiever in het voorkomen van infecties dan alle maatregelen' (nieuws.nl, 29 april 2021). Zij bepleit dat het versterken

¹ Mr. R. Vos is werkzaam als advocaat bij Hertoghs advocaten in Rotterdam en is docent bij de afdeling belastingrecht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden

van het immuunsysteem prioriteit moet hebben. Dit zou immers nuttiger zijn dan alle andere maatregelen die op dit moment worden ingezet om het virus een halt toe te roepen.

Petitie voor lager btw-tarief op groente en fruit al 40.000 keer ondertekend

Ook in de supermarktbranche wordt een duit in het btw-zakje gedaan. Op 5 maart 2021 verscheen een ANP-bericht over de petitie van supermarktketen Dirk van den Broek voor een lager btw-tarief op groente en fruit. Deze petitie is in een week tijd al meer dan 40.000 keer ondertekend. Dirk van den Broek wil dat het btw-tarief voor groente en fruit wordt verlaagd van 9 naar 6 procent. De supermarktketen kwam op 25 februari 2021 met een landelijke campagne met de slogan 'de tijd is rijp'. De supermarkt is van mening dat de prijs voor gezond eten veel harder is gestegen dan voor ongezond eten en wil met een btw-verlaging bereiken dat mensen sneller kiezen voor gezond eten. De beoogde 40.000 handtekeningen zijn al binnen. Algemeen directeur van de keten, Marcel Huizing, wil de petitie na de Tweede Kamerverkiezingen aanbieden in Den Haag, zodat het op de politieke agenda komt. 'De enorme hoeveelheid reacties in de dagen na de oproep was overweldigend', aldus Huizing. De keten doet ook een beroep op de andere supermarktketens de actie te steunen. Wat mij betreft een uitstekend initiatief van deze supermarktketen. Supermarkten kunnen sowieso een rol spelen door gezonde producten op een zo gunstig mogelijke plek in de winkels te zetten. En ongezond voedsel niet bij de kassa zetten zou ik daaraan willen toevoegen ... In de petitie wordt ingezet op een btw-verlaging naar 6%. Dit percentage houdt neem ik aan verband met het tarief van 6% dat tot 1 januari 2019 van toepassing was. In mijn eerdere bijdrage heb ik aangegeven dat een verlaagd tarief van 5% EU-technisch ook mogelijk is.

Lager btw-tarief voor groente en fruit, is dat wel zo verstandig?

De *Volkskrant* publiceerde op 15 maart jl. het artikel 'Lager btw-tarief voor groente en fruit, is dat wel zo verstandig?'. Daarin wordt gepleit voor het subsidiëren van hetgeen je wilt bevorderen zoals biologische groentetelers en accijns te heffen op al hetgeen je wilt terugdringen zoals suiker, zout, vet of vlees. Daarnaast wordt naar voren gebracht dat dit niet strookt met doel en strekking van de btw. Btw zou simpelweg bedoeld zijn om de staatskas te spekken met een belasting op consumptie van de eindgebruiker en niet om diens gedrag bij te sturen. Ik kan dit niet volgen: de medische btw-vrijstellingen zijn bijvoorbeeld bedoeld om medische zorg betaalbaar te houden. En eerste levensbehoeften zijn onder het verlaagde btw-tarief gebracht waarbij een uitzondering geldt voor alcohol- en tabaksproducten. Hiermee wordt toch ook het gedrag beïnvloed? Mr. dr. J.B.O. (Jeroen) Bijl (EY) ziet – in genoemd artikel – een drietal mogelijke obstakels voor de invoering van een lager btw-tarief voor groente en fruit. Als eerste verwacht hij veel discussie over welke groenten en fruitsoorten eronder zullen vallen. Grensgevallen hou je denk ik altijd,

wat mij betreft geen reden om er dan niet aan te beginnen. Ik stel mij voor dat een limitatieve lijst wordt opgesteld waarop specifiek aangewezen groente en fruit – onverwerkte en/of onbewerkte – soorten zijn opgenomen. Om de discussie in te perken zijn wel duidelijk criteria nodig wat onder onverwerkt en onbewerkt wordt verstaan. Voor niemand zal het een verrassing zijn dat een appel op deze lijst thuishoort en daarmee onder het lagere btw-tarief valt. Maar hoe om te gaan met appelmoes, appelstroop en appeltaart? Bijl stelt ook dat de verouderde ICT-systemen van de Belastingdienst geen aanpassingen meer aan kunnen. Wat mij betreft is dit geen argument om een extra stimulans voor een gezond leven achterwege te laten. Daar komt dan wel een oplossing voor, denk ik dan.

Als laatste voert Bijl aan dat twijfel bestaat of een verlaging van het btw-tarief ook daadwerkelijk leidt tot een lagere prijs voor de consument. Hij refereert hierbij aan de kappers die na jarenlange lobby het verlaagde btw-tarief hebben weten te bemachtigen. De tariefsverlaging leidde destijds niet tot lagere prijzen, anders dan werd gesteld dat door de btw-verlaging hogere prijzen zijn voorkomen. Ik zie wel een belangrijk verschil tussen levensmiddelen en de dienstverlening van de kapper waar de dienstverlening denk ik iets meer vooropstaat en er iets minder prijsconcurrentie is dan bij levensmiddelen. Klanten zijn gewend aan hun eigen kapper, het praatje en de service. Een trigger om over te stappen naar een andere kapper is voornamelijk dat klanten minder tevreden zijn of juist iets anders willen. Supermarkten daarentegen zijn constant met elkaar in concurrentiestrijd, zie de uitgebreide reclamecampagnes waarbij de een op de kleintjes let en de ander de laagste prijsgarantie geeft. Ik verwacht dus wel dat een btw-verlaging op groente en fruit ook tot een lagere prijs voor de consument gaat leiden.

Suikertaks

Op 16 maart publiceerde TaxLive het artikel 'Frisdrankbelasting, "suikertaks" en overgewicht'. Hierin gaf de heer Zom, oud-beleidsmedewerker van het Ministerie van Financiën, zijn visie over het invoeren van een extra belasting om frisdranken die een grote hoeveelheid suiker bevatten minder aantrekkelijk te maken. De heer Zom voelt hier niet voor, deze belasting is niet voor niks afgeschaft en de redenen daarvoor zijn nog steeds van toepassing.

De begrippen suikertaks en frisdrankbelasting worden in de meeste gevallen nog vaak door elkaar gebruikt. Enerzijds bestaat er de frisdrankbelasting die specifiek ziet op een verbruiksbelasting op het gebruik van frisdranken, anderzijds bestaat daar de heffing op suikerhoudende producten. Ook in de politiek worden deze begrippen geregeld door elkaar gehaald.

Een extra heffing op suikerhoudende producten heeft een aantal praktische bezwaren. De hoogte van de heffing wordt mede bepaald door het suikergehalte, iets wat lastig is vast te stellen en daardoor in een laboratorium zal moet worden vastgesteld. Aangezien een groot deel van de producten suiker bevatten zullen deze bij elke levering allemaal afzonderlijk getest moeten worden om het suikerpercentage vast te stellen. Vervolgens zal elke afne-

mer afzonderlijk hiervan aangifte moeten doen. Dat dit niet effectief te handhaven en niet praktisch uitvoerbaar is, moge duidelijk zijn.

De andere optie, de frisdrankbelasting, die in de regel wordt bedoeld indien er over suikertaks gesproken wordt, is gebaseerd op het volume (aantal liters). Op dit moment wordt er zo'n 9 eurocent geheven aan accijns per liter op alcoholvrije drank, de zogenoemde frisdranken. Hieronder valt opmerkelijk genoeg ook mineraalwater. Iets wat in mijn ogen in ieder geval niet thuishoort in het rijtje schadelijke producten.

Wij zouden de Britten als voorbeeld kunnen volgen door een suikertaks in te voeren op frisdranken met meer dan 8 gram suiker per 100 milliliter. Alleen is het risico dat het suikerniveau in veel frisdrank tot niet verder dan onder de 5 gram daalt, want dan geldt de belasting niet meer. De drijfveer om nog verder te verminderen ontbreekt.

Het belasten van de hoeveelheid suiker per liter is in dit geval dan ook effectiever. Zo wordt gestimuleerd om kritisch naar het suikerpercentage te kijken.

Conclusie en slotopmerkingen

De belangrijkste les die wij moeten leren uit deze wereldwijde gezondheids crisis moet zijn dat wij als maatschappij weerbaarder moeten worden voor pandemieën. Niemand zal dan zitten wachten op het scala aan vrijheidsbeperkende maatregelen als waarin wij op dit moment verkeren. De oplossing vraagt een daadkrachtig optreden van de overheid die het gezondheidsprobleem bij de kern aanpakt en zich niet beperkt tot symptoombestrijding door in tijden van crisis de btw-druk op (medische) hulpmiddelen te verlagen. De btw kan vooral ook worden ingezet om een gezondere levensstijl op langere termijn te stimuleren door gezonde voedingsmiddelen, als groente en fruit, lager te belasten en ongezondere zaken zwaarder te belasten door middel van bijvoorbeeld een suikertaks en/of deze te belasten naar het normale btw-tarief van 21%.